

Itsenäisyysjuhlapuhe 2017

Muistatko hetken, jolloin opit lukemaan? Minä muistan sen hetken todella hyvin. Olin ensimmäisellä luokalla kansakoulussa. Teistä suurin osa lienee aloittanut koulunkäynnin eskarissa ja oppinut lukemaan ennen varsinaista ensimmäistä luokkaa. Minä olin innokas laskija ja tein ennen kouluun menoa edeltävänä vuonna matematiikan kirjan tehtävät valmiiksi, mutta lukemaan opin vasta ensimmäisellä luokalla. Pientä kilpailuakin tilanteeseen liittyi. Kun osasi opettajan kriteereiden mukaan lukea riittävän hyvin, sai palkinnoksi pienen punaisen virsikirjan. Se kirja minulla on tallessa vieläkin.

Helsingin sanomien viimeisimmässä Teema-numerossa esitellään laajasti suomalaisia keksintöjä. Mukaan on mahtunut niin Pekka Janhusen keksintö sähköpurjeesta avaruusmatkailun mahdollistajana kuin Rovion Angry Birds -hahmot ja lukuisat Spede Pasasen keksinnöt. Suomalaisia patentoituja keksintöjä esitellään 100 kappaletta. Viimeisenä Teema-kirjasessa esitellään tärkein suomalainen sosiaalinen innovaatio. Helsingin Sanomien pitkäaikaista politiikan toimittaja Unto Hämäläistä oli alkanut kiinnostaa, mikä on Suomen tärkein sosiaalinen keksintö. Hän listasi ensin merkittäviä innovaatioita. Niihin kuuluivat muun muassa peruskoulu, jokamiehenoikeudet ja neuvolat. Meille kaikille hyvinkin tuttuja asioita. Seuraavaksi Unto Hämäläinen mietti, onko jokin asia, mitä ilman nämä keksinnöt eivät olisi voineet syntyä. Mikä oli ennen näitä keksintöjä. Ratkaisu oli hänelle helppo. Lukutaito! Ilman lukutaitoa ei mikään edellisistä olisi ollut mahdollinen tai ainakaan tietoa niistä ei olisi voitu levittää. Lukutaito on ollut merkittävä ja ratkaiseva tekijä, jota ilman ei olisi ollut muitakaan keksintöjä, innovaatioita.

Perttu Immonen selvitti kirjassaan Suomen rahvaan historia lukutaidon leviämistä keskiajalta 1800-luvulle. Kirkko paitsi huolehti lukutaidon opettamisesta myös valvoi, että kaikki oppivat säädystä tai varallisuudesta riippumatta lukemaan. 1860-luvulla perustettiin kansakouluja ja jo 1889 Päivälehti, Helsingin Sanomien edeltäjä. Suomalaisilla oli halu ja kyky lukea - lehti tuli tarpeeseen. Lehdet ja kirjat puolestaan auttoivat puolueiden syntyä, erilaisten kansa- ja sivistysliikkeiden järjestäytymistä ja kunnallisen itsehallinnon vahvistumista. Suomalainen kansalaisyhteiskunta oli syntynyt, ja

ensimmäiset eduskuntavaalit järjestettiin 1907, jolloin miehet ja naiset Suomessa saivat samanaikaisesti äänestys-oikeudet. Suomi itsenäistyi 1917, ja neljä vuotta itsenäistymisen jälkeen eduskunta säätöi oppivelvollisuuslain. Vaikka viime aikoina on esitetty joitakin huolestuneita kommentteja, ovat suomalaiset edelleen maailman parhaimmista kuuluva maa mitattaessa kansalaisten lukutaitoa. Suomen itsenäistymisen kannalta oli siis tärkeää, että suomalaisilla oli lukutaito.

Lukutaidosta oli kyse myös viimekesäisen robottikilpailun voittamisessa. Joukkueemme ymmärsi säännöistä, mikä oli oleellista robotin toiminnassa. Kaikkien muiden joukkueiden robotit olivat nelipyöräisiä, ja osa niistä lajitteli monimutkaisilla systeemeillä erivärisiä palloja. Olarilaisten robotti keskittyi niihin toimintoihin, joista sai voiton kannalta eniten pisteitä. Säännöt oli luettu tarkasti. ”Ohjelmointi on pohjimmiltaan teknistä lukemista ja lukurutiinia. Ohjelmakoodin lukeminen vie 90% ajasta ja loput 10% käytetään itse ohjelmointiin.” Näin kertoi robottijoukkueen Théo Friberg, jonka kutsun nyt lavalle noutamaan Espoo-palkinnon yhdessä Simo Naatulan ja Laura Saarhelon kanssa.

Olarin koulun kahdeksasluokkalaiset Into Almiala, Valtteri Aurela ja Kaappo Raivio palkittiin myös tällä viikolla Slushissa heidän koodaamastaan läksybotista. Tässä on myös loistava esimerkki lukutaidon erinomaisesta käyttämisestä ja jalostamisesta. Onnitteluni myös peruskoulumme voittajajoukkueelle. Yleisöä kehotan lukemaan aiheesta enemmän espoo.fi -sivustolta.

Lukiolaisemme Aino Karila palkittiin Espoon sotaveteraanien järjestämässä isänmaamme satavuotisjuhlan kunniaksi järjestetyssä kirjoituskilpailussa. Aino kirjoitti esseensä Lotan sota-aikaisesta mietelmästä: ”Onnea ei löydetä ikuisesti hymyilevältä taivaalta, vaan niistä aivan pienistä yksityiskohdista, joista elämämme muodostuu.” Onnea Ainolle!

Paras ja tärkein palkinto on kuitenkin tänään tulossa neljälle lukiomme uudelle ylioppilaalle. Tänään teidät julistetaan ylioppilaiksi ja saatte painaa päähänne valkolakin sen merkiksi. Ylioppilaskirjoitukset kunniakkaasti suorittaakseen on jaksettava istua kirjojen äärellä tuhansia

tunteja, eikä sekään yksistään riitä. On myös oikeasti ymmärrettävä ja osattava painaa mieleen lukemansa. Saatatte muistaa myös omalta kohdaltanne, miten opitte lukemaan ja mikä olikaan ensimmäinen mielikirjanne. Kädessänne ovat varmasti kuluneet niin Aku Ankat kuin useammat kaunokirjallisuuden teokset. Lukukokemusta olette saaneet myös sähköisistä kirjoista. Kaikki tuo lukeminen on lisännyt tietojanne ja taitojanne.

Nyt on aika juhlia. On aika juhlia sitä, että ensin oppi lukemaan, sitten oppi hyödyntämään lukemaansa, etsimään ja käyttämään tietojaan. Kun ylioppilasjuhlat ovat parhaimmillaan, saattaa joku mukaan juhlimaan tulleista sukulaisistanne kysyä, mitä aiot lähteä lukemaan. Vastaukseksi ei ehkä oleteta kirjan tai muun julkaisun nimeä, vaan tietoa siitä, minne suuntaatte opiskelemaan seuraavina vuosina. Tiedossa on siis jälleen lukemista, ensin ehkä pääsykokeisiin ja myöhemmin lukuisiin tentteihin. Kiitos vaativien ja kannustavien opettajiemme, tiedän, että opiskelunne tulevat sujumaan jatkossakin hyvin. Itsenäinen Suomi tarvitsee kaltaisianne nuoria rakentamaan tätä maata.

Hyvät vanhemmat, tänään on myös teidän juhlanne. Lukemanne iltasadut loivat alun oppimiselle. Lapsena kuullut kirjat ja tarinat kartuttavat sanavarastoa ja kielitaitoa sekä ruokkivat mielikuvitusta. Kaikki tämä on pohjaa loogisen ajattelun kehittymiselle. Tänään voitte onnellisina ja ylpeinä juhlia nuortenne saavutuksia.

Itsenäisyyspäivä on upea ylioppilasjuhlapäivä. Tässä päivässä yhdistyvät Suomen historia ja Suomen tulevaisuus. Se, mistä olemme tulleet ja mihin olemme matkalla. Suomea rakennetaan jatkossakin lukutaidolla ja sivistyksellä. Te salissa istuvat nuoret olette tulevaisuutemme. Tänään tätä tulevaisuutta juhlietaan valkolakkien kera!